

Kaupunginvaltuusto	§ 20	16.03.2021
Kaupunginhallitus	§ 278	27.09.2021

Nina Söderlundin ym. aloite maksuttomasta aamupalasta peruskoulussa

269/00.01.03/2021

Kaupunginvaltuusto 16.03.2021 § 20

Päätös Kaupunginvaltuusto merkitsi seuraavan aloitteen tiedoksi:

"Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan merkittävä osa peruskoululaisista ei syö aamupalaa joka arkipäivä. 4. ja 5. luokkien oppilaista osuus on 26 prosenttia ja 8. ja 9. luokkien oppilaista peräti 41,4 prosenttia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että ravitsevan aamupalan ja koulumenestyksen välillä on yhteys, mutta kaikilla perheillä ei ole samanlaisia edellytyksiä tarjota koululaisilleen aamupalaa. Sosiaalibarometrin 2020 mukaan koronaviruksen monissa kunnissa lisännyt toimeentulo-ongelmia. 73 prosenttia sosiaalityöntekijöistä arvioi, että kriisi on lisännyt ruoka-avun tarvetta, mikä on vaikuttanut myös koululaisiin.

Maksutonta aamupalaa tarjonneissa kouluissa on saatu lupaavia tuloksia. Esimerkiksi Lahdessa kaupunki on tarjonnut syksystä 2019 lähtien kerran viikossa oppilaille maksuttoman aamupalan neljässä koulussa, jotka on valittu mukaan kokeiluun sosioekonomisin perustein. Aamupala on parantanut oppilaiden jaksamista koulutyössä, mutta myös tarjonnut koulun aikuisille mahdollisuuden tavata oppilaita kiireettä ja kartoittaa mahdollisia haasteita oppilaiden arjessa. Kokeilun tulos osoittaa, että yhteinen ateria koulupäivän aluksi on vaikuttanut oppilaisiin rauhoittavasti ja antanut hyvän lähtökohdan koulutyölle.

Me allekirjoittaneet valtuutetut ehdotamme, että kaupunki alkaa tarjota kaikille peruskoululaisille maksutonta aamupalaa koulussa. Tämä mahdollistaa sosioekonomisten eroja tasaamisen oppilaiden välillä ja luo rauhallisuutta koulupäivään. Ehdotamme myös seurattavaksi, miten koulussa tarjottava aamupala vaikuttaa oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin."

Kaupunginhallitus 27.09.2021 § 278

Valmistelijä Opetuspäällikkö Ulrika Lundberg, puh. 050 375 3593
Esittelijä Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Kaupunginjohtaja on 12.4.2021 §:ssä 13 päättänyt, että opetuspäällikkö Ulrika Lundberg valmistelee vastauksen aloitteeseen.

Aloitteentekijät ovat tärkeällä asialla. Tiedossa oleva tosiasia on, että osa oppilaista ei syö aamupalaa ja se vaikuttaa haitallisesti heidän jaksamiseensa koulupäivän aikana.

Useissa kunnissa on kokeiltu maksutonta aamupalaa. Kokemukset ovat olleet vaihtelevia. Hangossa kokeillaan tänä syksynä maksutonta aamupalaa kolmena päivänä viikossa. Aamupalan syö 820 oppilaasta vain noin 30. Vastaava kokeilu on käynnissä myös Raaseporissa. Muun muassa 233 oppilaan Kiilan koulussa tarjotaan aamupalaa ja sen syö 15–20 oppilasta. On vielä epäselvää, aiotaanko kokeilua jatkaa.

Esimerkkejä muista kunnista, joissa kysymys maksuttomasta aamupalasta on ollut esillä, ovat Lahti, Rovaniemi, Tuusula, Pori, Inari ja Ylöjärvi.

Aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille aiheuttaisi käytännössä suuria haasteita Paraisten kaltaisessa maantieteellisesti laajassa kunnassa. Paraisilla koululounaspalvelut on pääsääntöisesti järjestetty ostopalveluna Kaarea Oy:ltä. Koulujen keittiöt on vuokrattu Kaarealle. Samoin siivouspalveluja hoitavat ulkopuoliset palveluntarjoajat. Tämä tarkoittaa sitä, että kouluissa ei ole kaupungin palveluksessa olevaa henkilöstöä, joka voisi huolehtia aamupalan valmistuksesta ja jakamisesta, eikä aamupalan valmistusta varten ole myöskään sopivia tiloja, jotka olisivat kaupungin omassa käytössä. Lisäksi tarvitaan henkilöstöä, joka valvoo oppilaita heidän syödessään aamupalaa.

Aamupalapalvelua ei mainita voimassa olevassa Kaarean kanssa tehdyssä sopimuksessa, joten se olisi hankittava erillisenä kokonaisuutena. Kirjalan koulussa palvelut ostetaan Kärkullan kuntayhtymältä.

Uuden koulukeskuksen rakentamisen takia Paraisten kunta-alueen keskustan ateriapalvelujen järjestäminen on tulevana vuosina haasteellista.

Pelkästään aamupalan kustannukset ovat Kaarean karkean arvion mukaan vähintään 0,50 euroa/oppilas/päivä, todennäköisesti enemmän. Mukana eivät tällöin ole henkilöstö- eivätkä siivouskustannukset. Paraisilla on tänä lukuvuonna noin 1 600 perusopetuksen oppilasta. Jos 20 prosenttia (320 oppilasta) päättäisi syödä maksuttoman aamupalan, pelkästään aineiden kustannukset olisivat vuosittain vähintään noin 30 000 euroa. Sivistysosaston talousarviossa ei ole varoja maksuttoman aamupalan käyttöönottoon, joten tarvittavat määrärahat on otettava talousarvioon erillisenä eränä.

Perusopetuslain 2 §:n mukaan oppilaita on kohdeltava yhdenvertaisesti. Koulut alkavat eri vuosiluokilla eri kellonaikoina, mikä tarkoittaisi sitä, että kaikille oppilaille ei voitaisi tarjota aamupalaa yhtäläisin perustein.

Paraisilla noin 650 oppilasta tulee kouluun koulukuljetuksella. Koulukuljetusten hankinta on toteutettu syksyllä 2020 ja järjestelmä on maksimoitu siten, että oppilaat tulevat kouluun mahdollisimman myöhään ennen koulupäivän alkua. Jos koululaisille halutaan tarjota mahdollisuus aamupalan syömiseen ennen koulupäivää, koko kuljetusjärjestelmä on muutettava, jotta aamupalalle voidaan jättää riittävästi aikaa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että koulukuljetusta käyttävien oppilaiden on lähdettävä kotoa aikaisemmin. Tämä asia on erityisen haastava järjestää ja aiheuttaa todennäköisesti lisäkustannuksia, jos aamupala aiotaan tarjota kaikille koululaisille yhtäläisin ehdoin.

Kyselyt osoittavat, että monet koululaiset eivät syö maksutonta koululounasta, joka tarjoillaan kaikkina koulupäivinä. Vuonna 2019 tehdystä kouluterveyskyselystä käy ilmi, että Paraisilla 8. ja 9. luokkien oppilaista 38,85 prosenttia jättää koululounaan väliin. Vastaava luku koko maassa on 36,5 prosenttia. Meidän on kehitettävä koululounasta yhdessä oppilaiden ja henkilöstön kanssa ennen kuin ryhdymme tarjoamaan koulussa lisää aterioita. Konkreettisenä esimerkkinä tästä työstä ovat kouluissa syksyllä 2020 toimintansa aloittaneet ruokaraadit. Keskusteluissa nousee säännöllisesti esille myös kysymys maksuttomien välipalojen tarjoilusta. Mainittakoon, että viime vuodet Paraisilla on ollut käynnissä kouluhedelmähanke, jossa koululaisille tarjotaan muutamana päivänä viikossa välipalaksi hedelmä. Oppilaat ovat arvostaneet tätä. Tarkoitusta varten on saatu ulkopuolista rahoitusta. Myös jotkut koti- ja kouluyhdistykset ovat olleet aktiivisia ja ryhtyneet järjestämään oppilaille välipaloja.

Maksuttoman aamupalan tarjoilu on ei-lakisääteinen tehtävä, josta aiheutuu merkittäviä lisäkustannuksia tilanteessa, jossa kaupungin kireä talous merkitsee jo nyt leikkauksia ja sopeutuksia koulutussektorin pääasialliseen toimintaan eli laadukkaan ja hyvän opetuksen ja kasvatuksen tarjoamiseen kaikille oppilaille.

On kuitenkin tosiasia, että monilla lapsiperheillä on taloudellisesti tiukkaa ja muutenkin haasteita arjen pyörittämisessä. Siksi tulisi selvittää myös muita tapoja tukea lapsiperheitä heidän arjessaan yhdessä sosiaalisen sektorin kanssa.

Jos asiassa halutaan edetä, huoltajille ja oppilaille on ensin tehtävä kysely todellisen tarpeen ja kiinnostuksen selvittämiseksi. Myös rehtoreita on kuultava asiassa. Lisäksi on selvitettävä vaikutukset koulukuljetuksiin. Myös nuorisovaltuustoa on kuultava. Kun näitä ryhmiä on kuultu ja on kerätty riittävästi fakta-aineistoa, voidaan ottaa uudelleen kantaa siihen, kokeillaanko Paraisilla maksutonta aamupalaa ja missä kouluissa.

Ehdotus

Kaupunginhallitus päättää ehdottaa kaupunginvaltuustolle edellä esitettyä vastauksena Nina Söderlundin ym. aloitteeseen maksuttomasta aamupalasta peruskoulussa.

Päätös

Puheenjohtaja ehdotti, että kaupunginhallitus siirtää asian sähköiseen jatkokokoukseen, joka aloitetaan 4.10.2021 klo 15.00.

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti, että kokous keskeytetään 4.10.2021 klo 15.00 asti tämän asian käsittelyä varten.

Tiedoksianto

Valtuuston päätöksen jälkeen: Aloitteentekijät
